

incomes of persons authorized to perform functions of the state or local self-government has a special place. In order to counteract the concealment of property and funds by such persons, on October 14, 2014, the Criminal Code of Ukraine introduced article 3661 "Declaration of False Information". As practice shows, the number of criminal proceedings initiated on grounds of declaring false information has a steady tendency to increase.

In order to successfully investigate such crimes it is necessary to identify the elements of their criminalistic characteristics, which will be the basis for providing practical recommendations for investigation.

The author points out that the criminalistic characteristics of this crime is a set of interconnected significant elements that are important for obtaining evidentiary information conducive to its investigation. In particular, the author identifies and analyzes the following elements: the subject of the crime, the time and circumstances of the crime, ways of committing the crime, traces of crime and the identity of the offender.

Keywords: declaration, false information, investigation, criminalistic characteristics.

УДК 340.0

Л. О. Терещенко

ІНФОРМАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ У МЕХАНІЗМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ

У науковій статті досліджено поняття «інформація» та визначено її місце в механізмі інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів в Україні. Сучасний стан інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів України є надзвичайно актуальним, оскільки держава є у вкрай складному політико-економічному становищі, яке спровоковане та ускладнене довготривалою військовою операцією на сході країни. Інформація як ключовий елемент механізму інформаційного забезпечення являє собою конкретні дані, які задокументовані або публічно оголошені й безпосередньо відображають стан злочинності, охорони громадського порядку та умови зовнішнього середовища, що характеризують сили та засоби, а також результати діяльності правоохоронних органів. Окрім цього, інформація як ключовий елемент інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів держави є потрібною для здійснення ефективного управління правоохоронної системи та має велике значення для функціонування усієї інформаційної системи держави, оскільки наявність її дає змогу забезпечити безпеку та територіальну цілісність держави.

Ключові слова: інформація, держава, інформаційне забезпечення, правоохоронні органи, інформаційна система, механізм інформаційного забезпечення.

Постановка проблеми. Сучасний стан інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів України є особливо актуальним, оскільки держава перебуває у вкрай складному політико-економічному становищі, спровокованим та ускладненим довготривалою військовою операцією на сході країни.

Вітчизняна практика засвідчує досить стрімке зростання ролі інформації в діяльності правоохоронних органів та налагодженні їх відносин із суспільством, а надзвичайно активне використання сучасних інформаційних технологій суттєво впливає також і на якість роботи всієї системи правоохоронних органів України.

Як відомо, запорукою успіху, законності, прогресу та правопорядку є якісне, збалансоване та правильно організоване управління на основі сучасного інформаційного забезпечення в правоохоронній діяльності та зовнішній і внутрішній політиці держави загалом. Тож на сучасному етапі розвитку України потребує вивчення сутність поняття «інформація» та «інформаційне забезпечення діяльності правоохоронних органів», оскільки це є гарантом та одним із способів забезпечення ефективності боротьби зі злочинністю, захисту прав і свобод українського суспільства загалом та окремих його членів, територіальної цілісності та недоторканності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням інформації та механізму інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів у вітчизняній правовій науці було приділено достатньо уваги, зокрема в працях О. Бандурки, А. Губанова, О. Долженкова, Є. Железова, В. Заросила, В. Золотарева, І. Козаченка, В. Некрасова, В. Ортинського, В. Сапальова, І. Сервецького, М. Смирнова, М. Стацака, І. Шинкаренка, Н. Філіпенка, В. Фільштейна та інших.

Формування цілей. Автор має на меті дослідити та проаналізувати поняття «інформація» і визначити її місце та значення в механізмі інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Реформування правоохоронної системи України, розпочате з прийняття Закону України «Про Національну поліцію», поставило завдання реформування системи інформаційно-аналітичної діяльності, яка формувалася в системі Міністерства внутрішніх справ України впродовж останніх років. Упровадження інформаційних технологій створює додаткові можливості для оптимізації структури управління. Швидке передання великих обсягів даних і доволі складна їх обробка в стислі часові проміжки сприяють упровадженню складніших способів організації управління, що дає можливість зробити ефективнішою роботу Національної поліції, Державної міграційної служби, Державної служби надзвичайних ситуацій, що, у підсумку, відображається на зростанні довіри населення до правоохоронної системи [6, с. 184].

Перш ніж розглядати інформацію як ключовий елемент механізму інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів держави треба визначитися, що взагалі являє собою поняття «інформація».

Отже, інформація як відомості або повідомлення про події й факти здавна циркулювала в суспільстві, будучи одним із засобів спілкування, оволодіння знаннями, освіти, виховання, супроводу руху товарів і послуг, свідчення про укладені угоди, вирішення суперечок, підтвердження подій і фактів [7].

Закон України «Про інформацію» визначає її як задокументовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що мали або мають місце

в суспільстві, державі та навколишньому середовищі. Згідно з нормами цього Закону всі громадяни України, юридичні особи й державні органи мають право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення та зберігання відомостей, потрібних їм для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів, здійснення завдань і функцій [1].

На сучасному етапі формування інформаційного суспільства інформація стає найважливішою цінністю для людей і саме тому потребує надійного захисту. З огляду на досить складну політико-економічну ситуацію в Україні та проведення довготривалої військової операції на сході країни існує гостра потреба в державному контролі та захисті інформаційної сфери як соціально-правової, так і інформаційної безпеки країни загалом.

Варто зазначити також, що інформація є найбільш важливим глобальним ресурсом, оскільки економічний потенціал суспільства переважно визначають за обсягом його інформаційних ресурсів та рівнем розвитку інформаційної інфраструктури. Проте інформація як така є динамічним феноменом, постійні зміни котрого призводять до трансформації його якості, збільшення кількості інформаційних джерел і споживачів. Отже, сучасне інформаційне суспільство перебуває під постійною загрозою отримання недостовірної, а подеколи – шкідливої інформації, її несвочасного надходження, промислового шпигунства, комп'ютерної злочинності тощо [10, с. 20].

На нашу думку, захист інформації має здійснюватися передусім завдяки проведенню виваженої й збалансованої політики держави в інформаційній сфері. Тут можна виокремити три головні вектори:

- захист інформаційних прав і свобод людини й громадянина;
- захист державної безпеки в інформаційній сфері;
- захист національного інформаційного ринку та економічних інтересів держави в інформаційній сфері, а також національних виробників інформаційної продукції.

Захист інформації розглядається як діяльність, спрямована на запобігання її витоку з обмеженим доступом, тобто інформація, що складає таємницю, а також на запобігання різноманітного роду несанкціонованих і небажаних умисних впливів на інформацію та її носіїв, тобто діяльність, спрямована на захист інформації [5, с. 130].

Зазначимо, що інформація як елемент у механізмі інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів – це відомості, які відображають стан злочинності, охорони громадського порядку та умови зовнішнього середовища, характеризують сили та засоби, а також результати діяльності правоохоронних органів тощо.

Очевидним є те, що чим складніше та масштабніше завдання постає перед правоохоронними органами, тим, відповідно, і вищі критерії оцінки інформації, яка їх стосується, її аналізу та захисту. Без належно налагодженої інформаційної роботи правоохоронних органів перевага завжди буде на боці злочинців, які зможуть вільно вибирати час і місце вчинення злочину та мати необмежені можливості для цього.

Механізм інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів передбачає проведення інформаційно-аналітичної роботи, яка є невід'ємною складовою управлінської діяльності на всіх рівнях функціонування правоохоронних органів держави. Це стосується передовсім боротьби зі злочинністю. Не знаючи реального стану справ на місцях, не можна попередити негативні тенденції, оперативно керувати силами та засобами, вчасно надавати підпорядкованим органам та підрозділам потрібну допомогу, впливати на організацію та кінцевий результат їхньої роботи. Саме інформаційна робота є самостійною функцією управління правоохоронними органами. Це сукупність суворо регламентованих операцій, що проводяться над інформацією та її носіями.

Варто уточнити, що саме входить до складу таких операцій. Отже, це є збір, підготовка та обробка даних. Своєю чергою збір містить у собі фіксацію й передачу даних, підготовка поєднує приймання, редагування й формалізацію даних, а обробка складається з уведення та збереження даних, а також обробки масивів інформації.

Інформаційна робота потребує її належної організації. Організація інформаційної роботи – це вплив на цю роботу для її оптимізації, тобто одержання найбільш ефективного результату при найменших зусиллях і витратах. Інформаційна робота та її організація складають поняття інформаційного забезпечення. Інформаційна робота – складова частина інформаційної системи, якій притаманні такі компоненти: люди або персонал, інформація, технічні засоби, методи, процедури збору та обробки інформації.

Для конкретизації інформаційно-аналітичної роботи в діяльності правоохоронних органів держави важливо наголосити, що правоохоронна діяльність загалом органічно входить у соціальне життя суспільства, визначається нею та впливає на неї. Інформаційно-аналітична робота спрямована на забезпечення публічного порядку та безпеки, боротьбу зі злочинністю, охорону прав і свобод громадян, власності. Інформаційно-аналітична робота, яка є системоутворювальним елементом будь-якої управлінської діяльності, належить до не правових форм адміністративної діяльності поліції. Функції управління, будучи загальними, типовими способами інформаційної взаємодії між суб'єктами й об'єктами управління, становлять відносно самостійні спеціалізовані види адміністративної діяльності. Просторово-часовою формою вияву функцій управління є управлінський цикл, який становить повторювану сукупність послідовно здійснюваних операцій, під час реалізації яких суб'єкт управління досягає бажаних результатів-цілей. Провідною змістовною особливістю управлінського циклу є те, що всі його стадії безпосередньо пов'язані зі збором, систематизацією, аналізом і перерозподілом інформації. Процеси оперування інформацією дають змогу виділити специфічний вид управлінської діяльності – інформаційно-аналітичну роботу [9, с. 187].

У чому ж полягає важливість інформації як ключового елементу в механізмі інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів

держави? Треба вказати, що інформація в правоохоронній діяльності має специфічне, але принципове та суттєве значення, і розглядається передусім у контексті інформаційного забезпечення правоохоронної системи та діяльності або захисту інформації від протиправних посягань тощо. Сама ж інформація залишається тільки складовою процесу забезпечення або ресурсом. Розглядаючи поняття інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів, виділяють три основні його значення:

- забезпеченість системи управління відповідною множиною інформації;

- діяльність, пов'язану з організацією збору, реєстрації, передачі, зберігання, опрацювання й представлення інформації;

- діяльність щодо формування цілеспрямованої суспільної й індивідуальної свідомості суб'єктів суспільних відносин щодо управління в конкретній сфері суспільних відносин (у сучасній літературі ця сутність визначається такими категоріями, як: реклама, паблік-реліейшпиз, формування суспільного іміджу суб'єкта управління, інформаційні операції, інформаційна боротьба, пропаганда і контрпропаганда тощо) [7].

З огляду на досить складну обстановку в нашій країні, яка пов'язана з проведенням довготривалої військової операції, зазначимо, що діяльність правоохоронних органів в особливих умовах і досвід збройних конфліктів та антитерористичних операцій засвідчив, що одним з найважливіших і специфічних видів оперативного, бойового забезпечення на сьогодні є саме інформаційне забезпечення. За розповсюдженою у вітчизняній літературі позицією інформаційне забезпечення здійснюється у великомасштабних операціях за допомогою «налагодженого механізму державного контролю над процесом інформаційної політики... впливу через засоби масової інформації на суспільну свідомість як у середині країни, так і за її межами» [11].

Висновки. Підсумовуючи викладене, маємо підстави в узагальненому вигляді сформулювати висновок про те, що інформація як ключовий елемент механізму інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів України представляє собою конкретні дані, які задокументовані або публічно оголошені й безпосередньо відображають стан злочинності, охорони громадського порядку та умови зовнішнього середовища, що характеризують сили та засоби, а також результати діяльності правоохоронних органів. Під механізмом інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів держави розуміємо своєрідну органічну єдність роботи щодо визначення змісту, обсягів, якості інформації, потрібної для здійснення управління, а також заходів стосовно раціональної організації процесів збирання, систематизації, накопичення та обробки цієї інформації в спосіб застосування різноманітних методів, методик і технічних засобів. Крім того, інформаційне забезпечення діяльності правоохоронних органів передбачає створення передумов для комплексного вирішення завдань, що стоять перед ними, надання суб'єктами управління правоохоронних органів науково обґрунтованої інформації для ефективного виконання управлінських функцій. Окрім цього, інформація як ключовий елемент інформаційного забезпечення

діяльності правоохоронних органів держави є потрібною також для здійснення ефективного управління правоохоронної системи та має велике значення для функціонування усієї інформаційної системи держави, оскільки наявність її дає змогу забезпечити безпеку та територіальну цілісність держави.

Використані джерела:

1. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 року. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 28.11.2018).
2. Бабаскін В. В., Шалгунова С. А. Проблемні питання інформаційного забезпечення діяльності ОВС. *Науковий вісник ЮА МВС*. 2005. № 3. С. 32-38.
3. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України : підручник. Харків, 1998. 480 с.
4. Мельник А. Ф. Державне управління : навчальний посібник. Київ, 2003. 480 с.
5. Ковалів М. В., Ортинський В. Л., Кісіль З. Р. Основи управління в органах внутрішніх справ України (схеми, визначення, поняття, принципи, основні засади) : наочний посібник. Львів, 2007. 190 с.
6. Мазурик С. В. Поняття інформаційного забезпечення та класифікація інформації в прокурорській діяльності. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. № 3 (7). URL: <http://arj.tneu.edu.ua/index.php/arj/article/viewFile/74/74> (дата звернення: 28.11.2018).
7. Фролова О. Г. Про сучасне інформаційно-методичне забезпечення управління в ОВС. *Держава і право*. 2001. № 13. С. 171-176.
8. Єсімов С. С. Інформаційно-аналітична діяльність МВС України як об'єкт правового регулювання. *Науковий вісник ЛДУВС*. 2017. №1. URL : http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsy/01_2017/21.pdf (дата звернення: 28.11.2018).
9. Суббот А. Інформаційна безпека діяльності працівників правоохоронних органів. *Віче*. 2014. №22. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/4459/> (дата звернення: 28.11.2018).
10. Нефедова Н. А. Інформаційне забезпечення спеціальної поліцейської діяльності. *Адміністративне право і процес*. 2014. №2 (8). URL : <http://aplaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-8-2014/item/298-informatsiyne-zabezpechennya-spetsialnoyi-politseyskoyi-diyalnosti-nefedova-n-a> (дата звернення: 28.11.2018).

Стаття надійшла до редколегії 30.11.2018

Терещенко Л. А. Информация как ключевой элемент в механизме информационного обеспечения деятельности правоохранительных органов Украины: вопрос общей теории

В научной статье исследовано понятие «информация» и определено ее место в механизме информационного обеспечения деятельности правоохранительных органов в Украине. Современное состояние информационного обеспечения деятельности правоохранительных органов Украины является чрезвычайно актуальным, поскольку государство находится в крайне сложном политико-экономическом положении, спровоцированном и усложненным долговременной

военной операцией на востоке страны. Информация как ключевой элемент механизма информационного обеспечения представляет собой конкретные данные, которые зафиксированы или публично объявленные и непосредственно отражают состояние преступности, охраны общественного порядка и условия внешней среды, характеризующие силы и средства, а также результаты деятельности правоохранительных органов. Кроме этого, информация как ключевой элемент информационного обеспечения деятельности правоохранительных органов государства является необходимым для осуществления эффективного управления правоохранительной системы и имеет большое значение для функционирования всей информационной системы государства, поскольку наличие позволяет обеспечить безопасность и территориальную целостность государства.

Ключевые слова: информация, государство, информационное обеспечение, правоохранительные органы, информационная система, механизм информационного обеспечения.

Tereshchenko. L. Information as a Core Element in the Mechanism of Information Support of Law Enforcement Bodies of Ukraine: General Theory

In the scientific article the concept of "information" is investigated and its place in the mechanism of information support of activity of law enforcement agencies in Ukraine is determined.

National practice shows a rather rapid growth of the role of information in law enforcement activities and establish their relationship with society, and very active use of modern information technology also greatly affects the quality of the entire system of law enforcement bodies of Ukraine.

The mechanism of informational support of law enforcement activities is to carry out an informational and analytical work, which is an integral part of administrative activity at all levels of the functioning of law enforcement bodies of the state. This applies primarily to the fight against crime. He knowing the real state of affairs on the ground, it is impossible to prevent negative tendencies, operatively to manage forces and means, to provide in due time subordinate bodies and divisions the necessary assistance, to influence the organization and the final result of their work. Information work itself is an independent function of law enforcement authorities. This is a set of strictly regulated transactions conducted on information and its carriers.

The current state of informational support for the activity of law enforcement agencies of Ukraine is extremely important as the state is in a very difficult political and economic situation, which is provoked and complicated by a long-term military operation in the east of the country. Information as a key element of the information provision mechanism is specific data that is documented or publicly announced and directly reflects the state of crime, public order and the environment, characterizing the forces and means, as well as the results of the activities of law enforcement agencies. In addition, information as a key element of the information provision of law enforcement agencies is essential for the effective administration of the law-enforcement system and is of great importance for the functioning of the entire state information system, since its availability can ensure the security and territorial integrity of the state.

Keywords: information, information support, law enforcement agencies, information system, information support mechanism.